

Стара церковця в Лемешах

Ліна Костенко

Історія стоїть біля дороги
та й дивиться, хто їде по соті.

Йде череда, туман взяла на роги.

А он село, що зветься Лемеші.

Десь там жила Наталка Розумиха,
Грицькова жінка, гарна й молода.
Як ще був жив, набралася з ним лиха,
такий він був п'яндига й гуляйда.

Але й козак! Просмолений, як човен.
Жагучо любий до безтями рук.
Як він умер, весь світ, сльозами повен,
в дощах стояв по самий Базавлук!

Вона ж його ні словом не вкорила.
Ходила до могили припадать.
А двох синів, Олексу та Кирила,
в капелу царську мусила віддять.

Коли ж сини доскочили пошани,
приїхала вона у Лемеші.

Мов янголи, співали клирошани
за упокій козацької душі —
в тій церкві, що Наталка спорудила
на тому місці, де Грицьковий гріб.
А двох синів, Олексу та Кирила,
у тій же церкві висповідав піп.

Один був мужем вінчаним цариці,
сподобивсь другий навіть булави.
Вона молилась: — Грицю, чуєш, Грицю!
Хоча б на мить устань та оживи!

Та подивися на свою Наталку,
що за твої одмолені гріхи
яку он долю виспівали змалку
підпаски наші, наші пастухи!

Вони ж гусей тут пасли в конюшині,
вони ж тут руки дряпали в шипшині,
вони ж на цьому вигоні росли.
А ті ж то гуси, гуси-лебедята,
та й узяли підпaskів на крилята,
та й у хороми царські занесли!..

Лампадка тьмяно блимала в кіоті,
стояла в церкві дивна тишина.
Блищали скрізь оправы щирозлоті,
і озиралась Лотова жона.

Чекали слуги десь аж біля брами.
Наталія молилась гаряче.
І синя стрічка царської статс-дами
текла, як річка, їй через плече.

Вона молилась: — Встань та подивися,
що я вже стала свахою Петра.
Що грошей в нас тепер хоч подався,
невістка в мене царського ребра.

Тепер уже й не плачу я ночами.
Невістка гарна, що там говорить.
Вже як вони, хоч тайно, обвінчались,
то це ж таки уже не фаворит.

Буваю на балах і на прийомах,
бо я графиня, а Олекса граф.
Він при дворі, а я уже при ньому,
спокійно хай покоїться твій прах!..

З колін звелась графиня Розумовська,
зашарудів широкий кринолін.
Чи то спіткнулась, чи на плитах ковзко,
чи на дзвіниці хилитнувся дзвін, —

і задвигтіла церква-кам'яниця,
і хрест на церкві також хилитавсь,
і хилиталась паперть і дзвіниця...
Мабуть, Грицько в землі перевертався.